

Notat

Eva D. Alstad

5.1.2017

Uttalelse fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, avdeling for Landbruk og bygdeutvikling som svar på oppdrag fra Rovviltnemda, region 6, v Inge Hafstad, jf e-post av 1. des. 2016

I e-post fra Inge Hafstad 1. desember 2016 fikk fylkesmannen i Sør-Trøndelag følgende oppdrag:

Jervesone og andre yngleområder

- a) I forbindelse med tilbakemelding til region 3 Oppland innen 1. februar 2017 er vi bedt om å skissere to soneringsalternativer for den sørnorske jervebestanden, der det ene alternativet kan (bør) være dagens sonering. Dette er et tema som kommer opp under nemndas arbeidsmøte i januar. Jeg ber derfor Fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal om å skissere minimum to soneringsalternativer for jerv i sine fylker. Ber dere også om å skissere forslag til hvordan regionene kan samordne forvaltningen best mulig, samt beskrive konsekvensene av de to soneringsalternativene og eventuelle kunnskapsbehov, jf. referat fra møte på Lillehammer den 22. september d.å. For Sør-Trøndelag vil da spørsmålet rundt Forollhogna umiddelbart dukke opp, og det er viktig at reindriftsavdelingen blir trukket inn i dette spørsmålet. Hvis det er uenighet mellom avdelingene ber jeg om at dette blir synliggjort (gjelder alle fylkesmenn). Husk at dette må sees i sammenheng med revideringen av forvaltningsplanen. **Ber om at forslagene sendes meg innen utgangen av året.**
- b) Etter som vi allikevel skal se på soneringen for jerv vil det være hensiktsmessig med tanke på revideringen av forvaltningsplanen å se på sonering for gaupe samtidig. I forbindelse med revideringen av forvaltningsplan ber jeg derfor om at dere begynner å tenke på sonering også for gaupe. For gaupe kan det være aktuelt å gå helt bort fra soneforvaltning, jf. NINA Rapport 1268 og anbefalinger fra Miljødirektoratet til KLD. Dette vil si at det ikke settes egne yngleområder for gaupe, og at det innføres en mer skadebasert forvaltning der kvotejakt og kvotejaktsonråder regulerer bestanden. Ber fylkesmennene om å vurdere hvorvidt soneforvaltning skal benyttes eller ikke. Hvis soneforvaltning skal videreføres ber jeg dere foreslå egnede soner i deres fylke, der flerartsforvaltning er vurdert (område med både gaupe og jerv). Forslaget kan godt være at dagens sone videreføres. Hvis det foreslås endringer i sonen bør også dagens sone være et alternativ. Vi i Nord-Trøndelag vil også vurdere sonering for gaupe og jerv, samt bjørn. **Ber om tilbakemelding innen utgangen av året.**

Vår oppfølging

Ved avdeling for landbruk og bygdeutvikling har vi diskutert disse punktene i møte 8. desember og 15. desember. Punktene, og våre synspunkt er også diskutert med reindriftsavdelingen og miljøvern avdelingen i telefonmøte 14. desember.

På bakgrunn av dette har vi laget dette notatet som beskriver landbruksavdelingens forslag til alternativ sone for jerv i Sør-Trøndelag og bakgrunnen for dette forslaget. Vi mener forslaget vil bidra til bedre samordning av jerveforvaltningen i Sør-Norge. Konsekvenser og kunnskapsbehov forbundet med alternativ sone er også omtalt her.

Når det gjelder spørsmålene om alternativ sone for gaupe (punkt b) oppfatter vi at de tre avdelingene (landbruk, miljø og reindrift) er enige, og vi har derfor ikke skrevet noe mer under dette punktet her. Minner likevel om behovet for å fastsette egne retningslinjer for forvaltning av gaupe tilfeller gaupe gjør skade på innmark. Det samme gjelder kalvingsområdene for tamrein. Se også innspill til ny forvaltningsplan i region 6, der flere, deri i blant Sør-Trøndelag bondelag, har påpekt det samme.

Vårt forslag til alternativ sone for jerv i Sør-Trøndelag:

Jf forvaltningsplanen for region 6 er det mål om 3 ynglende jerv i følgende område i Sør-Trøndelag: Holtålen, Tydal og Røros kommuner samt deler av Selbu (øst for fylkesvei 963 og nord for Nea) og Midtre Gauldal kommuner (fra kommunegrensen mot Holtålen på Korsfonnfjellet langs nasjonalparkgrensen til Forollhogna nasjonalpark og til Kåppårtjønna). Videre i direkte linje fra Kåppårtjønna til kommunegrense mot Rennebu/knekkpunkt nasjonalparkgrense.

I forvaltningsplanen står det videre at det ikke er mål om yngling i Oppdal og Rennebu kommuner pga av stor sauetetthet og forholdsvis små muligheter for gjennomføring av effektive forebyggende tiltak.

Vårt forslag til alternativ sone er å videreføre dagens ynglesone for jerv i Sør-Trøndelag jf. gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i region 6, unntatt Forollhogna.

Vi ønsker altså å *redusere dagens forvaltningssone* for jerv i Sør-Trøndelag slik at de viktige beiteområdene i Forollhogna blir tatt ut av området med mål om yngling av jerv. Særlig viktig blir det å unnta beiteområdene i Midtre Gauldal sør for Gaula fram til fylkesgrensa mot Hedmark.

Kort om bakgrunn for vårt forslag

Vi har merket oss at det er ikke mangel på arealer med naturlig habitat for jerven i Sør-Norge. Dette er positivt, og gir mulighet for flere alternative løsninger for sonering av jerv i Sør-Norge. Spørsmålet blir hvilke andre hensyn som skal vektlegges.

Vi mener hensynet til bærekraftig matproduksjon gjennom bruk av beiteressursene i utmarka til beite for sau og storfe, samt reindrift, og de miljøverdiene beitedyrene bidrar med gjennom å hindre gjengroing og vedlikehold av kulturlandskapet og beitebetinget biologisk mangfold, i sterkere grad må vektlegges når en skal fastsette forvaltningssoner for jerv i Sør-Norge. Det blir da viktig å *prioritere* de beste beiteområdene til nettopp beite. Kommuner med aktiv beitedrift, der vi fremdeles har sterke fagmiljø på sau og storfe, og der beitebruken er godt organisert vil ha størst mulighet til å utnytte disse beiteressursene på en god og bærekraftig måte.

I Sør-Trøndelag er det de tre kommunene Oppdal, Rennebu og Midtre Gauldal som helt klart skiller seg ut med hensyn til dette. Dette er også de tre kommunene i Sør-Trøndelag der det slippes flest sau på utmarksbeite. Seterdriften står også fremdeles sterkt i disse kommunene og beitebruken med sau og storfe er godt organisert. Antall sau per areal i Oppdal, Rennebu er tilnærmet like stor som sauetettheten i Rogaland, som per i dag ligger utenfor jervesonen i Sør-Norge.

Rik berggrunn gjør at fjellbeitene i disse kommunene er svært gode for sau og storfe, og vegetasjons-kartlegginger viser også høy grad av biologisk mangfold knyttet til beitelandskapet i disse kommunene. NINA Rapport 1123 konkluderer også med at økt tettheten av husdyr (særlig storfe) i Forollhogna er nødvendig for å oppnå målene om å bevare dette biodiversitetsrike kulturlandskapet. I seterdalene i Budalen har en alle forutsetninger til å få til dette hvis det fortsatt legges til rette for beitedrift med sau i kombinasjon med storfe. Dette arbeidet er allerede en viktig statlig satsing blant annet gjennom ordningen for utvalgte kulturlandskap.

Med bakgrunnen i det mener vi det er spesielt viktig at Oppdal, Rennebu og Midtre Gauldal blir liggende utenfor ynglesonen for jerv i ny forvaltningsplan rovvilt i region 6.

Tallmateriale og faktagrunnlag som våre vurderinger bygger på er vedlagt.

Konsekvenser

Forslaget om å ta ut Forollhogna fra forvaltningssonen i Sør-Trøndelag vil bidra til *bedre samordning* av jerveforvaltningen i Sør-Norge ved at et stort sammenhengende fjellområde med rike utmarksbeite av svært god kvalitet forvaltes likt på tvers av to forvaltningsregioner (region 6 og 5). Vi viser her til at Forollhogna sør for fylkesgrensen mellom Sør-Trøndelag og Hedemark per i dag har status som prioritert beiteområde (se forvaltningsplan for region 5).

Vi viser for øvrig til at NINA har allerede utredet konsekvensene av en endring i yngleområdet for jerv i Sør-Trøndelag fylke ved å fjerne Forollhogna fra den nåværende sonen for yngling (NINA rapport 1123). Evalueringen konkluderte med følgende:

- 1) Dette vil ikke ha dramatiske effekter på nivået av genflyt mellom den relativt isolerte sørvestlige norske delpopulasjonen og den skandinaviske hovedpopulasjonen.
- 2) Det er nok rom innen den gjenværende sonen til at fylket fortsatt kan oppnå målet om tre årlige ynglinger. Flere ynglinger innen den gjenværende sonen vil føre til at tettheten av jerv øker lokalt, og dermed kan en også forvente en økning i konfliktnivået med både tamrein og sau i dette området.
- 3) Endringer i jervepopulasjonen vil ha begrenset effekt på villreinpopulasjonen.
- 4) Forollhogna-regionen ligger innen et nettverk av vernede områder med ulike verneformål, som inkluderer både bevaringen av et intakt fjelløkosystem og et kulturlandskapsområde med høy biodiversitet. Å oppnå begge disse målene vil kreve en ny tilnærming som tillater både jerv og en økning av antallet beitende storfe i området.
- 5) Mangelen på koordinering mellom forvaltningssoner på tvers av fylkesgrenser i Forollhogna skaper en vanskelig situasjon for alle involverte parter. Det er sterkt anbefalt at endringer i forvaltningen av jerv blir koordinert mellom de tre forvaltningsregionene som har jerv i Sør-Norge.

En reduksjon av område med mål om ynglende jerv i Sør-Trøndelag ved å ta ut Forollhogna løfter spørsmålet om *behov for erstatningsareal* for å redusere konsekvensen for næringsinteressene i gjenværende sone. Jf NINA rapport 1123 er det altså nok rom innen den gjenværende sonen til at fylket kan oppnå målet om tre årlige ynglinger. Rapporten konkluderer samtidig med at *flere ynglinger innen den gjenværende sonen kan føre til at tettheten av jerv øker lokalt, og dermed kan en også forvente en økning i konfliktnivået med både tamrein og sau i dette området*.

Landbruksavdelingen vil pr.d.d. ikke konkludere med at det *er* behov for erstatningsareal i Sør-Trøndelag hvis Forollhogna tas ut, og i tilfelle hvilket areal som da skal plukkes ut. Vi presiserer likevel at det er *svært viktig at de store sauekommunene Oppdal, Rennebu og Midtre Gauldal ikke blir del av område med mål om ynglende jerv*.

Når det gjelder behovet for erstatningsareal stiller vi her også spørsmålet om noe av løsningen kan ligge i en mere helhetlig tilnærming til jerveforvaltningen i region 6. En måte å løse dette på kan være å gå bort fra de fylkesvise bestandsmålene på jerv. Vi ser også behov for å nyansere og klargjøre sonebegrepet for jerv i region 6 slik at det går tydeligere fram av forvaltningsplanen hva det vil si å være innenfor eller utenfor jervesonen. Vi tror dette kan dempe noe av konflikten i den gjenværende ynglesonen.

Om fylkesvise bestandsmål for jerv og behovet for å nyansere sonebegrepet i ny forvaltningsplan

For region 6 har stortinget fastsatt et bestandsmål for jerv på 10 årlige ynglinger gjennom rovviltforskriftens (§4). Historiske data over en 10 års periode viser at vi har ligget god over bestandsmålet hvis en ser regionen samlet (se figur 1).

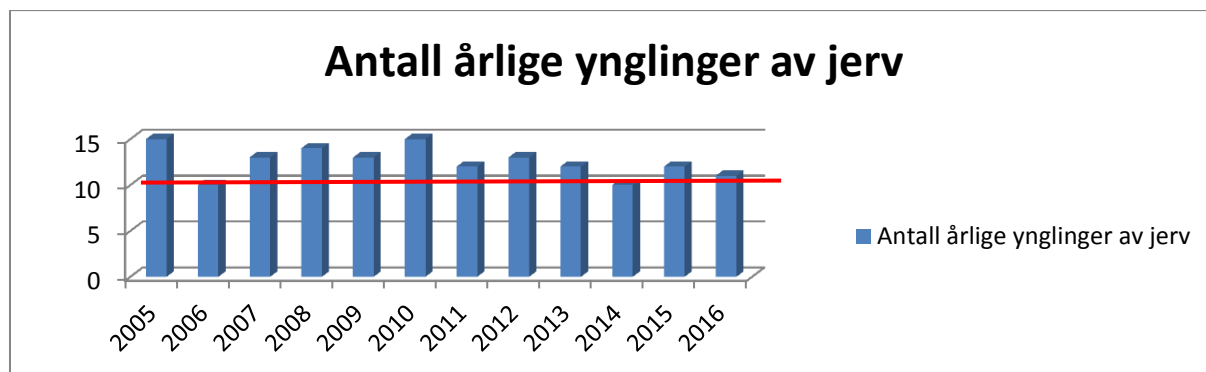

Fig. 1: Antall ynglinger av jerv i perioden 2005 – 2016. Rød linje angir bestandsmålet på 10 årlige ynglinger (www.rovbase.no)

Forvaltningsplanen for store rovdyr i region 6 Midt-Norge sier i tillegg at regionens bestandsmål på 10 årlige ynglinger skal fordeles med 4 ynglinger i Nord-Trøndelag, 3 i Sør-Trøndelag og 3 i Møre og Romsdal (Rovviltnemnda i region 6, 2013), det vil si fylkesvise bestandsmål. *Fylkesvise bestandsmål er altså ikke lovpålagt, men en villet politikk i region 6 for å fordele byrden mellom fylkene (byrdefordelingsprinsippet).*

Rovviltforskriftens §1, gir derimot klare føringer for en *tydelig soneforvaltning* av jerv.

«§1 - Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Rovviltforliket i 2011, pkt 2.2.19 og seinere presiseringer fra Klima og miljødepartementet, blant annet i brev av 21. mai 2014, understøtter kravet om tydelig soneforvaltnig i rovviltforvaltningen. Med bakgrunn i dette har en gjennom forvaltningsplanen for rovvilt i region 6 fastsatt en egen forvaltningssone for jerv i regionen (se fig. 2).

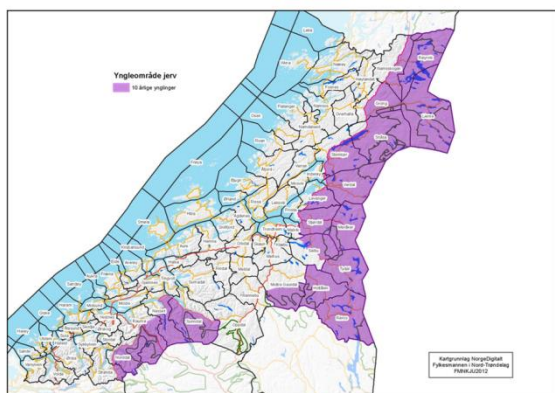

Fig 2. Kart over område med mål om ynglinger av 10 jerv i regionen.

I forvaltningsplanen omtales forvaltningssonen for jerv som «*område med mål om ynglende jerv*». I dette ligger det en klar forventning til at jerven skal yngle innenfor den fastsatte sonen.

Vi mener det er uhensiktsmessig å ha en jervesone (område med *mål om* ynglende jerv) som er så stor at den dekker ynglesonene for jerv i regionen. Vi bør derimot definere en avgrenset *forvaltningssone for jerv*, der det vil være behov for å sette en høyere terskelen for uttak av jerv som sikrer at en oppnår det regionale bestandsmålet for jerv. Med hensyn til næringsinteressene (både sau og reindrift) kan vi ikke se at det er behov for å gjøre denne forvaltningssonen større enn absolutt nødvendig for å oppnå bestandsmålet. Ved landbruksavdelinga i Sør-Trøndelag er vi opptatt av at kommunene med flest sau på utmarksbeite bør holdes utenfor forvaltningssonen for jerv.

Av høringsuttalelsene til ny forvaltningsplan i region 6 ser vi også at enkelte advarer mot å innskrenke ynglesonen for jerv i Sør-Trøndelag fordi en frykter at presset på beitenæringa og reindriften i den gjenværende «ynglesonen» blir for stort. Kunnskap om hvordan dagens sonedeling for jerv har fungert i praksis kan kanskje bidra til å redusere noe av denne frykten.

En dataoversikt oversendt av Inge Hafstad (FMNT) i e-post rett før jul viser at selv om vi har oppnådd bestandsmålet for jerv i regionen hvert år siden 2005, så er det kun et år (2005) at bestandsmålet er oppnådd *innenfor* det definerte forvaltningsområdet for jerv i region 6 samlet sett (se tabell 1). I Sør-Trøndelag har en kun et år (2015) oppnådd det fylkesvise bestandsmålet *innenfor* området med mål om ynglende jerv.

Praksis fra og med 2006 og frem til i dag har vært å telle med ynglinger innenfor og utenfor forvaltningsområdet ved vurdering av om regionens bestandsmål på 10 årlige ynglinger er oppnådd. *Vi mener denne praksisen er riktig og går derfor inn for at den videreføres i den reviderte forvaltningsplanen.*

Tabell 1: Oversikt over antall ynglinger i perioden 2005 – 2016 totalt og fylkesvis innenfor forvaltningsområde for jerv, samt totalt for regionen/fylkene. Grønne/røde felt angir om bestandsmålet er oppnådd/ikke oppnådd innenfor forvaltningsområdet regionvis/fylkesvis (www.rovbase.no) (merk tabellen er redigert for Sør-Trøndelag i 2015).

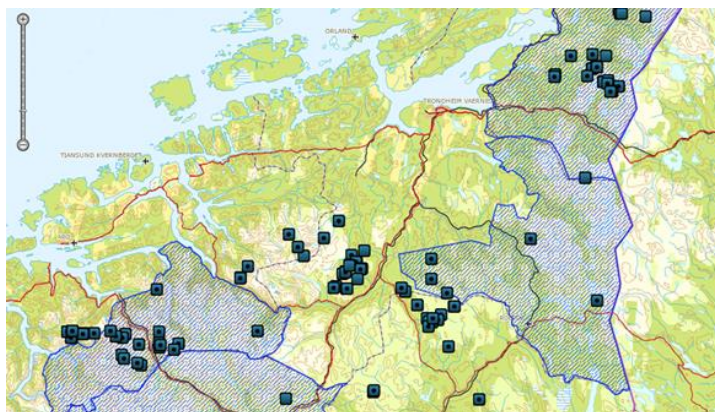
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I forvaltningsområdet	13	6	9	9	9	8	8	9	7	5	9	7
Totalt i region 6	15	10	13	14	13	15	12	13	12	10	12	11
I forvaltningsområdet	9	5	8	4	4	5	4	7	4	4	6	2
Totalt i Nord-Trøndelag	9	5	8	5	6	7	5	8	6	6	7	4
I forvaltningsområdet	2	0	0	1	2	1	2	1	2	0	3	2
Totalt i Sør-Trøndelag	3	3	2	3	4	4	2	3	3	1	3	3
I forvaltningsområdet	2	1	1	4	3	2	2	1	1	1	0	3
Totalt i Møre og Romsdal	3	2	3	6	3	4	5	2	3	3	1	4

Så langt vi greier å vurdere tallmaterialet presentert i tabell 1 har soneforvaltningen av jerv i denne 10-årsperioden ikke bidratt til å «flytte» alle ynglende jerv inn i ynglesonen eller mellom fylkene jf målsettingen i dagens forvaltningsplan for rovvilt i region 6. Gjennom regulert skadefelling av jerv og hiuttak har en likevel trolig bidratt til redusert yngling av jerv i prioriterte områder i Sør-Trøndelag (Oppdal/Rennebu), samt en økning av ynglinger lenger øst i fylket. Vi stiller spørsmål om økningen av jerveynglinger lenger øst i fylket også kan skyldes innvandring fra Sverige. Her er det kanskje behov for mere dokumentasjon, evt at en ser nærmere på datagrunnlaget for NINA rapport 1123 og 1255.

Hvis en i tillegg ser på hvor en har registrert de største tapene av beitedyr til jerv i Sør-Trøndelag så er dette i stor grad *utenfor* forvaltningssonen for jerv. Dette er forsøkt illustrert i figur 3 ved å ta utgangspunkt i tapssituasjonen for sau og tamrein i 2015. Figuren viser altså at beitenæringa utenfor ynglesonen for jerv fremdeles må ta en stor del av belastningen.

Vi mener dette synliggjør at det er et særlig stort behov for at soneforvaltningen på jerv først og fremst bidrar til forutsigbarhet for beitenæringen innenfor og utenfor forvaltningssonen, slik hensikten er med streng soneforvaltning jf §1 i rovviltforskriften. I de viktigste beiteområdene *utenfor* ynglesonen er det viktig at det er lav terskel for uttak av rovdyr som gjør skade i disse områdene. Vi mener også det er stort behov for å få *mere kunnskap om hvordan en kan effektivisere uttaket av jerv som gjør skade i beiteprioriterte områder*. Innenfor jervesonen er det avgjørende at det sikres nok midler til tiltak for å redusere tap eller omstilling.

Vi mener også at det, i forbindelse med revidering av forvaltningsplanen, bør vurderes om det kan være hensiktsmessig å prioritere jervesone i områder der omfattende omstilling allerede er gjennomført. Dette vil også være i tråd med Miljødirektoratet sin anbefaling om «økt fokus på flertallsforvaltning i videreføringen av geografisk differensiert forvaltning».

Figur 3 Dokumenterte eller antatt tap av sau og rein til jerv i 2015. Blå skravering viser ynglesonen for jerv. Figuren er hentet fra rovbaser.

Tabell 1 viser også at vi i Sør-Trøndelag har vi oppnådd det *fylkesvise bestandsmålet* på 3 ynglinger i 9 av 12 år. I Møre og Romsdal har en også oppnådd målet i 9 av 12 år. De to fylkene har aldri vært under bestandsmål samme år. I Nord-Trøndelag har en derimot ligget godt over det fylkesvise bestandsmålet hvert år fra og med 2005, og fram til 2016. Dataene over denne 10 års periode viser at en samlet sett har ligget godt over bestandsmålet for regionen i hele perioden.

Vi mener dette synliggjør at ved å slå sammen forvaltningsområdet for jerv i de tre fylkene til *en felles jervesone for region 6*, så vil ha en sone som er mer enn stor nok til å nå det lovpålagte bestandsmålet for regionen. Vi mener en felles forvaltningssone for jerv i hele regionen også kan gi rom for å redusere sonen noe slik at viktige beiteområder for sau (og kalvingsområder for tamrein) kan tas ut av forvaltningssonen.

Referanser

Brøseth, H. & Tovmo, M. 2016. Ynglere registreringer av jerv i Norge i 2016 – NINA Rapport 1291. 20s.

Krange, O., Odden, J., Skogen, K., Linnell, J.D.C., Stokland, H.B., Vang, S. & Mattisson, J. 2016. Evaluering av regional rovviltforvaltning – NINA Rapport 1268. 190s.

Linnell, J.D.C., Støen, O-G., Hansen, I., Eilertsen, S., Flagstad, Ø., Gervasi, V., Brøseth, H., Swenson, J.E. & Odden, J. 2015. Utredning om endring i yngleområdene for jerv og bjørn i rovvilt region 6 – NINA Rapport 1123. 36s.

Linnell, J.D.C., Flagstad, Ø., Odden, J., Vang, S., & Mattisson, J. 2016. Samordning av jerv i Sør-Norge – en kunnskapsoversikt – NINA Rapport 1255. 69 s.

Representantforslag 163 S (2010-2011). 2011. Rovviltforliket – endringer i forvaltningen av rovvilt.

Rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge. 2013. Forvaltningsplan for rovvilt i region 6 – Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvernavdelingen. Rapport 2013-4. 37s.

Strand, G.H. (red.) 2016. Rovviltbestandenes betydning for landbruk og matproduksjon basert på norske ressurser – NIBIO Rapport VOL 2 nr. 63. 128 s.

Vedlegg:

Mer om hvorfor Oppdal, Rennebu og Midtre Gauldal bør ligge utenfor ynglesonen for jerv ny forvaltningsplan for rovvilt i region 6:

- Oppdal, Rennebu og Midtre Gauldal er de tre kommunene i Sør-Trøndelag med flest sau på utmarksbeite. Oppdal er landets største sauekommune, sommeren 2016 ble det sluppet 47 500 sau på utmarksbeite i denne kommunen. I Rennebu ble det sluppet 17 500 og i Midtre Gauldal 18 600 småfe på utmarksbeite. Av totalt 115 000 registrerte slipp av sau på utmarksbeite i Sør-Trøndelag i 2016 ble det samlet sluppet 83 600 på utmarksbeite i disse tre kommunene. Antall sau *per areal* i Oppdal, Rennebu er tilnærmet like stor som sauetettheten i Rogaland, som per i dag ligger utenfor jervesonen i Sør-Norge. Vi mener dette momentet må tillegges vekt i forbindelse med samordning av den sør-norske jervestammen.
- Fagmiljøet på sau og den organiserte beitebruken gjennom beitelag står spesielt sterkt i disse kommunene. I Oppdal er det registrert 12 beitelag på til sammen 130 beitebrukere som organiserer beitedriften på sau. Rennebu har 7 aktive beitelag fordelt på 67 medlemmer, mens Midtre Gauldal har registrert 5 aktive beitelag fordelt på 135 beitebrukere. God organisering av beitedriften er en forutsetning for å utnytte utmarka godt. For eksempel kan styrt slipp og organisert tilsyn sikre bærekraftig bruk og hindre overbeiting på konsentrerte areal. En har de beste forutsetningene for å få til det i disse kommunene.
- Utmarksarealene som brukes til beite for små og storfe i disse kommunene er svært gode. Dette er områder med rik berggrunn og undersøkelser har vist svært gode fjellbeiter. Dette er også godt dokumentert, og det er foretatt grundige beitevurderinger utført av NIBIO, Skog og landskap, som gir grunnlag for å styre beitedriften slik at utmarka utnyttes bærekraftig.
- Vegetasjonskartlegginger utført av vegetasjons økologer viser høy grad av biologisk mangfold knyttet til beitelandskapet i disse områdene. I Forollhogna er det plass til mange flere beitedyr, og det er også viktig at en greier å stimulere til økt beitebruk i dette området for å ta vare på det biologisk mangfold i beitelandskapet. Vi viser her til at beitepotensialet i Forollhogna ble vurdert i NINA rapport 1123. Rapporten konkluderer med følgende: *Eksisterende data indikerer at det er et signifikant potensiale for å øke tettheten av husdyr i området, og at en økning i antall husdyr (spesielt storfe) faktisk er nødvendig for å oppnå målene om å bevare dette biodiversitetsrike kulturlandskapet.*
- I seterdalene i Budalen har en alle forutsetninger til å få til dette hvis det legges til rette for fortsatt beitedrift med sau i kombinasjon med storfe. Det er fortsatt svært aktivt med seterdrift i dette området (140 setre – av disse 56 med dyrehold, herav 13 med melkeproduksjon i 2015) og det er mye dyr på utmarksbeite i dette området (noen buskaper på beite som ikke er knyttet til seter også, ca. 5600 sau/lam og i underkant av 600 storfe i området).
- Forollhogna er i dag brukt som leiebeite for sau fra ulvesonen i Hedmark og gaupesone i Sør-Trøndelag. Skal en ta soneforvaltningen på alvor vil det virke meningsløst å flytte sau fra et prioritert rovdryrområde til et annet. Ved flytting av sau, må målet være å få redusert tap til rovvilt. Flytting bør skje til prioriterte beiteområder.
- Det må være mulig å tilpasse drifta på bruk som har utmarksbeite i prioriterte rovdryrområder. De må f.eks. ha beite til tidlig sanking. I høgereliggende områder som blant annet enkelte gårder i Budalen, Endalen er vekstsesongen for kort, slik at tidlig sanking vil redusere vinterfôr til husdyrene. Det kan føre til redusert sauetall og

inntekt. En må også ha med seg at i yngelområder kan langsiktig virkning bli at saueholdet blir gitt opp, med tilgroing som resultat.

- Utvalgte kulturlandskap: I Forollhogna er det utvalgt kulturlandskap på begge sider av fylkesgrensen: I Hedemark har vi: Vangrøftdalen - Kjurrudalen (<https://www.slf.dep.no/no/miljo-og-okologisk/kulturlandskap/utvalgte-kulturlandskap/hedmark>) og i Sør-Trøndelag har vi: seterdalene i Budalen (Endalen og Storbudalen): (<https://www.slf.dep.no/no/miljo-og-okologisk/kulturlandskap/utvalgte-kulturlandskap/sor-trondelag-1>). Området dekker begge seterdalene samt Forollhogna nasjonalpark fram til grensen til Hedemark. Utvalgte kulturlandskap er en statlig satsing for å ta vare på kulturlandskapsverdiene i 22 nasjonalt utvalgte områder. I disse områdene er hensynet til beitedriften er avgjørende for å ivareta landskapsverdiene i disse områdene. I 2015 tildelte staten kr 600 000,- (UKL-midler) til seterdalene i Budalen. Midlene blir brukt til å støtte opp om beitebruken i området slik at kulturlandskapet ikke skal gå tapt. Midlene tildeles årlig. Rettighetshavere i seterdalene i Budalen finner det svært urimelig og motstridende at et skal være mål om ynglende jerv i disse viktige beiteområdene.
- Det er en stor grad av forflytning mellom den sørøstre og sørvestre delbestanden av jerv på tross av geografiske barrierer. Det er altså gjort en bra nok jobb så langt innenfor dagens forvaltningssystem, og vi tror det er mulig å fortsatt sikre genflyten selv om en deler opp i en østlig og en vestlig jervesone slik foreslått i rapporten fra samordningsoppdraget. Ut fra hensynet til genflyten er det ikke behov for å beholde område med mål om ynglende jerv i Forollhogna (NINA rapport 1123).
- NINA har allerede utredet konsekvensene av en endring i yngleområdet for jerv i Sør-Trøndelag fylke ved å fjerne Forollhogna fra den nåværende sonen for yngling (NINA rapport 1123). Vi støtter opp om disse vurderingene jf våre kommentarer ovenfor.

Tallgrunnlag:

Antall sau innenfor dagens forvaltningssone for jerv i Sør-Trøndelag - Basert på tall fra organisert beitebruk 2015:

Kommune	Beitelag	medl.	Sau	Lam	småfe
SELBU	INNBYGDA BEITELAG SA	8	565	870	1435
	HERSJØ-KRÅSSÅDAL BEITELAG BA	9	673	1016	1689
	SAMEIET SELBUSTRAND UTMARKSLAG	18	231	308	539
TYDAL	ØSTBY SANKELAG	3	173	273	446
	AAS BEITELAG	8	52	99	151
RØROS	RØROS SANKELAG	6	330	563	893
	AURSUNDEN SANKELAG	6	797	1338	2135
HOLTÅLEN	HALTDALEN BEITELAG	24	1212	1959	3171
	FORENINGA ÅLEN BEITELAG	19	1372	2404	3776
MIDTRE GAULDAL	BUDAL OG SINGSÅS SAU OG GEITALSLAG - Singsås sør	26	1126	1865	2991
	SYNNERDALEN BEITELAG	33	995	1348	2343
	ENDAL BEITELAG SA	22	1250	2017	3267
	SOKNEDAL BEITELAG SA - sør	32	2201	4026	6227
SUM		214	10977	18086	29063

Tall fra organisert beitebruk 2015, innmeldt i e-Stil per 3.11.2015

Lagsnr	Beite-lag	Aktive medl.	Sluppet Sau	Sluppet Lam	Sluppet Storfe	Sluppet Geit	Tap Sau	Tap Lam	Tap Storfe	Taps% Sau	Tap % Lam	T% Sau+ Lam	T% Storfe	Tilsyn (dagsverk per uke)
Hemne	1	7	396	617	29	3	19	101	2	4,80	16,37	11,85	6,90	6
Snillfjord	1	6	426	680	5	21	8	46	0	1,88	6,76	4,88	0,00	5
Hitra	1	18	916	1 148	40	0	15	26	0	1,64	2,26	1,99	0,00	10
Rissa	1	43	1 606	2 430	213	0	47	492	1	2,93	20,25	13,35	0,47	95
Åfjord	2	46	1 682	2 079	476	0	47	279	0	2,79	13,42	8,67	0,00	3
Roan	1	13	1 014	1 519	88	0	51	220	2	5,03	14,48	10,70	2,27	16
Osen	2	8	763	1 418	169	0	26	124	1	3,41	8,74	6,88	0,59	13
Oppdal	13	139	16 972	29 950	242	0	386	2 225	2	2,27	7,43	5,56	0,83	422
Rennebu	6	57	5 661	9 542	139	0	187	890	0	3,30	9,33	7,08	0,00	52
Meldal	1	5	642	1 077	0	0	16	79	0	2,49	7,34	5,53	0,00	3
Orkdal	1	2	128	252	0	0	3	6	0	2,34	2,38	2,37	0,00	1
Røros	2	12	1 127	1 901	19	0	23	124	0	2,04	6,52	4,85	0,00	17
Holtålen	1	19	1 372	2 404	29	0	31	155	0	2,26	6,45	4,93	0,00	30
Midtre Gauldal	5	136	6 684	11 205	1 209	4	136	638	9	2,03	5,69	4,33	0,74	41
Melhus	2	21	1 079	1 692	52	0	17	97	1	1,58	5,73	4,11	1,92	38
Skaun	1	9	319	462	0	0	11	42	0	3,45	9,09	6,79	0,00	12
Klæbu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Malvik	1	18	752	1 161	29	0	46	125	0	6,12	10,77	8,94	0,00	5
Selbu	4	26	1 691	2 672	61	0	34	127	0	2,01	4,75	3,69	0,00	37
Tydal	1	3	173	273	0	8	0	6	0	0,00	2,20	1,35	0,00	6
SUM	47	588	43403	72482	2800	36	1103	5802	18	2,5413	8,005	5,9585	0,64285714	812

Kommunevis fordeling - Tall fra Produksjonstilskudd søknadsomgangen 1.1.2016 og organisert beitebruk for 2015 (innhenta data fra eStil 3.11.2015)

	# prod.	VOKSNE SAUER OVER 1 ÅR (149)	#prod.	SAUER UNDER ETT ÅR (138)	til sammen	Org beitebruk # produsent	Org beitebruk sau	Org beitebruk lam	Org beitebruksa u+ lam
Trondheim	20	433	18	155	588	0	0	0	0
HEMNE	24	952	22	349	1301	7	369	617	986
Snillfjord	14	536	14	262	798	6	426	680	1106
Hitra	38	1930	31	478	2408	18	916	1148	2064
Frøya	42	3373	40	889	4262	0	0		0
Ørland	11	852	11	205	1057	0	0		0
Agdenes	6	345	6	143	488	0	0		0
Rissa	41	2473	37	682	3155	43	1606	2430	4036
Bjugn	31	2240	24	754	2994	0	0		0
Åfjord	23	1813	23	726	2539	46	1682	2079	3761
Roan	14	1067	14	372	1439	13	1014	1519	2533
Osen	13	1242	12	404	1646	8	763	1418	2181
Oppdal	124	15337	124	6085	21422	139	16972	29950	46922
Rennebu	65	5676	62	2597	8273	57	5661	9542	15203
Meldal	10	679	13	383	1062	5	642	1077	1719
Orkdal	22	803	20	219	1022	2	128	252	380
Røros	12	1078	11	366	1444	12	1127	1901	3028
Holtålen	41	2543	41	785	3328	19	1372	2404	3776
Midtre Gauld	87	5798	89	2292	8090	136	6684	11205	17889
Melhus	28	1430	27	685	2115	21	1079	1692	2771
Skaun	13	512	11	226	738	9	319	462	781
Klæbu	7	344	6	216	560	0	0	0	0
Malvik	19	771	18	329	1100	18	752	1161	1913
Selbu	32	2122	30	753	2875	26	1691	2672	4363
Tydal	5	234	4	91	325	3	173	273	446
SØR-Trønd.	700	61283	693	93661	154944	588	43403	72482	115885